

ورود ممنوع‌های شب قدر!!

شب قدر، شبی است بزرگ . شبی که صاحب دلان در طول سال انتظار رسیدنش را می‌کشند. شبی که به گفته قرآن ملائکه از آسمان به زمین می آیند و تقدیر یک سال دیگر، برای بندگان رقم می‌خورد. شبی که می‌توان آن را آغازی نو دانست .

از همین رو در روایات اسلامی تأکیدات فراوانی بر بزرگداشت این شب عظیم به وسیله شب‌زنده‌داری، مناجات، خواندن قرآن و ادعیه، برپا داشتن نمازهای مستحبی و قرآن بر سر نهادن شده است. لکن باید توجه داشت که انجام این سنت های نیکو لطمه ای بر واجبات نزند و خسروانی جبران ناپذیر را به دنبال نداشته باشد . برخی از واجباتی که گاه در این شب مورد غفلت واقع می‌شوند در این مجال بررسی خواهند شد .

ورود ممنوع اول: ترک نماز صبح

معمولا چند ساعتی تا نماز صبح باقی است که شب زنده‌داران به خانه بازمی‌گردند و پس از خوردن سحری خواب بر چشمانشان مستولی می‌گردد. این بهترین زمان برای شیطان است تا دست به کار شده و اجر شب زنده‌داران را ضایع کند. فرصتی مناسب برای ترک واجب به بهانه انجام مستحب. و بدا به حال کسانی که فریب شیطان را خورده و نتوانند بر خواب خوش چیره شوند. این در حالی است که صاحب لیلی قدر، امام علی (علیه السلام) در آخرین وصایای خویش به امام حسن (علیه السلام) فرمودند: «فرزندم! تو را وصیت می‌کنم به نماز اول وقت». [۱] و در این میان نماز صبح جایگاهی شریفتر از سایر نمازها دارد. در روایتی از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) آمده است: «کسی که نماز صبح نخواند قرآن از او بیزار است». [۲]

ورود ممنوع دوم: نارضایتی پدر و مادر

شب قدر حال و هوایی دیگر دارد. هر کس دوست دارد به مکانی خاص رفته و با افرادی که می‌پسندد همنشین گردد. این شور و اشتیاق به ویژه در جوان‌ها رنگ و بویی دیگر دارد. در این میان والدین به دلایل گوناگون ممکن است با برخی از علائق فرزندان خویش مخالفت نمایند. به آن‌ها اجازه ندهند به تنهایی به هیئت بروند یا آنکه از آن‌ها بخواهند تا پاسی از شب نگذشته به خانه برگردند. شاید برخی از والدین به دلیل کهنلت سن یا بیماری، توان شرکت در مراسم را نداشته باشند به همین خاطر از فرزندان خویش می‌خواهند در خانه مراسم را به جا آورند. در این میان مخالفت فرزندان با آنان امری غیرقابل قبول در محضر حضرت حق خواهد بود چرا که وظیفه فرزندان در قبال والدین بسیار سنگین است.

اسلام نیکی به پدر و مادر را در کنار عبادت خداوند قرار داده است و از مسلمین می‌خواهد تمام توان خویش را برای پاسداری از حقوق آنان به پا دارند. در روایتی از امام صادق (علیه السلام) آمده است: «گناهی که مانع استجاب دعا می‌شود و زندگی را تیره و تار می‌کند، نافرمانی از پدر مادر است». [۳] مگر نه اینکه در شب قدر دست نیاز به سوی بی‌نیاز بلند می‌گردد تا حاجات مادی و معنوی برآورده به خیر گردد؟! پس اعمال این شب با نارضایتی والدین تباه خواهند شد. امام هادی (علیه السلام) می‌فرماید: «آزردن و نافرمانی پدر و مادر، نداری می‌آورد و به خواری می‌کشاند». [۴]

برخی از افراد پس از دیدن دوست و آشنا فراموش می‌کنند برای چه امری در این مجلس حضور یافته‌اند. از یاد می‌برند که در مکانی عمومی حضور دارند. جایی که دیگران برای به دست آوردن آرامش از دست رفته در طول سال، بدان پناه برده‌اند. همه‌همه و سر و صدا، به ویژه در هنگام سخنرانی‌ها، یکی از بزرگترین مشکلات در مجالس مذهبی است که منجر به ضایع شدن حقوق دیگران می‌گردد. حقی که خدا آن را نمی‌بخشد

ورود ممنوع سوم: ضایع کردن حقوق دیگران

اصولا در هنگام برگزاری مراسم‌های مذهبی، گروه زیادی از افراد، در مکانی محدود، کنار یکدیگر می‌نشینند و به انجام فرائض دینی مشغول می‌شوند. این با هم بودن به خودی خود بسیار زیباست و وحدت و یکدلی امت اسلامی را یادآور می‌شود و می‌تواند سبب ایجاد دوستی‌ها و مودت‌های فراوانی گردد. بسیاری از افراد پس از مدت‌ها یکدیگر را در این مجالس می‌بینند. دیدارها تازه می‌شود و دل‌ها شاد می‌گردد. اما باید توجه داشت که این برکات، آسیب‌هایی را نیز با خود به همراه خواهد داشت که توجه به آن‌ها ضروری است. برخی از افراد پس از دیدن دوست و آشنا فراموش می‌کنند برای چه امری در این مجلس حضور یافته‌اند. از یاد می‌برند که در مکانی عمومی حضور دارند. جایی که دیگران برای به دست آوردن آرامش از دست رفته در طول سال، بدان پناه برده‌اند. همه‌همه و سر و صدا، به ویژه در هنگام سخنرانی‌ها، یکی از بزرگترین مشکلات در مجالس مذهبی است که منجر به ضایع شدن حقوق دیگران می‌گردد. حقی که خدا آن را نمی‌بخشد. حضرت علی (علیه السلام) می‌فرماید: «اما ظلمی که بخشوده نمی‌شود ظلمی است که بعضی از بندگان خدا بر بعض دیگر می‌کنند.» [۵]

و در روایت دیگری آن حضرت حتی ادای حق الناس را از حق الله مهم‌تر دانسته و می‌فرماید: «خداوند حقوق بندگان را مقدم بر حقوق خود قرار داده و کسی که حقوق بندگان را رعایت کند حقوق الهی را نیز رعایت خواهد کرد.» [۶]

ورود ممنوع چهارم: عدم توجه به حال کودکان

یکی از امور شایع در شب‌های قدر، و به طور کلی هیئات مذهبی، آن است که مادران فرزندان نوزاد و خردسال خویش را با خود به مجالس می‌آورند بی‌آنکه توجهی به وضعیت روحی فرزند و میزان تاب و توان آن داشته باشند. برخی از نوزادان و کودکان توان تحمل جمعیت زیاد را ندارند و در مجالس شلوغ بی‌تاب گشته و شروع به گریه می‌کنند که نتیجه آن چیزی جز آزار خود کودک، مادر و سایرینی که در مجلس حضور یافته‌اند نخواهد بود. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به یاران خویش توصیه می‌نمودند: «فرزندان خود را به کسب سه خصلت تربیت کنید: دوستی پیامبرتان و دوستی خاندانش و قرانت قرآن.» [۷] اما در کنار آن به آنان سفارش می‌نمودند آنچه را که انجام آن برای کودک سنگین و طاقت فرساست از او نخواهند. [۸]

حضور در این مجالس به همراه کودکانی که تحمل فضا را ندارند نه تنها فایده‌ای نخواهد داشت بلکه ممکن است منجر به دوری و انزجار آن‌ها از این مراسم‌ها شده و خاطراتی بد را برایشان به همراه داشته باشد. مادران و پدران باید توجه داشته باشند که عبادت و راز و نیاز با خداوند مکان‌بردار نیست. هرکس در هر مکانی می‌تواند روی به سویش آورده و با او نجوا کند. چه بسا ثواب مادرانی که به منظور رعایت حال فرزندان، در خانه و از طریق رادیو و تلویزیون به انجام این سنت اقدام می‌کنند عظیم‌تر از سایرین باشد چرا که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرموده‌اند: «هر کس کودک گریان خود را راضی کند تا آرام شود، خداوند از بهشت آن‌قدر به او می‌دهد تا راضی شود.» [۹]

البته پسندیده بود اگر در مکان‌های برگزاری مجالس، جایی را برای مراقبت از کودکان قرار می‌دادند تا هم والدین با آسایش خیال به عبادت بپردازند و هم کودکان از این مجال برای بازی استفاده کرده و خاطره‌ای خوش در ذهنشان به جای گذارد.

ورود ممنوع پنجم: عدم رعایت نظافت

زمانی که انسان قرار است در مکانی عمومی حضور یابد بایستی نکات مربوط به نظافت فردی و عمومی را به خوبی رعایت نماید. پوشیدن لباس‌های تمیز، مسواک نمودن دهان و جلوگیری از ریختن زباله، هر چند کوچک و ناچیز، در مکان از امور مهمی است که توجه بدان‌ها به ویژه برای شب‌زنده‌داران اهمیتی بسیار زیاد دارد. هر کس باید خود را به رعایت این امور مقید سازد تا همگی بتوانند در محیطی سالم به انجام مناسک مذهبی بپردازند. امام رضا (علیه السلام) نظافت را در

شمار اخلاق انبیا دانسته‌اند [۱۰] و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرموده‌اند: «خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد، بخشنده است و بخشش را دوست دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد». [۱۱]

پی نوشت ها :

- [۱] میزان الحکم/ج ۴/ص ۳۵۳۹.
- [۲] اسرار الصلاه، ص ۳۴.
- [۳] علل الشرایع ج ۲، ص ۵۸۴.
- [۴] بحار الأنوار (طبیروت) ج ۷۱، ص ۸۴.
- [۵] نهج البلاغه، خطبه ۱۷۵.
- [۶] میزان الحکمه، ج ۲، ص ۴۸۰.
- [۷] کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۵۶، ح ۴۵۴۰۹.
- [۸] کافی، ج ۶، ص ۵۰.
- [۹] الفردوس، ج ۳، ص ۵۴۹، ح ۵۷۱۵.
- [۱۰] کافی، ج ۵، ص ۵۶۷، ح ۵۰.
- [۱۱] نهج الفصاحه، ح ۶۹۰.